

äänite alkaa

Juontaja Risto Alatarvas [00:00:00]: Kommenttikentät ovat tunteita herättäviä paikkoja. Kommentoitteko te uutismedioiden kommenttikentissä tai joissakin foorumeilla?

Vieras Anders Adlercreutz [00:00:14]: Uutismedioiden kommenttikentässä huomaa kyllä, että en juuri kommentoi, että poliitikkona omilla sosiaalisen median alustoilla kommentoin omista näkökulmista ja osallistun keskusteluun, mutta nyt tässä yritän pohtia, onko joskus ollut Hesarin tai jonkun iltapäivälehdessä sivuilla, niin ei kyllä muistu mieleen, koska viimeisen kerran olisin näin tehnyt.

Vieras Leena Malkki [00:00:39]: Minulla kommentointi rajoittuu aika lailla siihen, että Twitterissä omalla nimelläni kommentoin, mutta en oikeastaan koskaan tutkijana enkä yksityishenkilönä noita keskustelupalstoja ole omikseni kokenut itse osallistua keskusteluun. Luen niitä kyllä muuten.

Juontaja Risto Alatarvas [00:01:25]: Hyvät päätökset perustuvat tutkittuun tietoon. Hyvä kysymys on podcast, joka auttaa tekemään parempia päätöksiä. Minä olen erityisasiantuntija Risto Alatarvas valtioneuvoston kansliasta. Kanssani täällä tänään ovat Anders Adlercreutz, RKP:n kansanedustaja sekä Leena Malkki, terrorismin tutkija ja yliopiston lehtori, joka on ollut tekemässä valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan raporttia Ekstremistinen puhe verkossa ja uutismediassa. Tervetuloa.

Vieras Anders Adlercreutz [00:01:54]: Kiitos.

Vieras Leena Malkki [00:01:56]: Kiitos, kiitos.

Juontaja Risto Alatarvas [00:01:57]: Netissä väkivaltaa oikeuttavan ja ihmisryhmiä demonisoivan materiaalin määrä on kasvanut huomattavasti 2010-luvun aikana. Tänään me kysymme, että miksi keskustelupalstojen törkykommentit pitäisi ottaa vakavasti ja miksi tämä on hyvä kysymys? Miksi väkivaltaa oikeuttaville ja epäinhimillistävälle puheenvuoroille kannattaa antaa tilaa? Minulla on teille paljon kysymyksiä, mutta mitä kysymyksiä teillä on toisillenne? Anders, mihin kysymykseen haluaisit Leenalta tänään vastauksen?

Vieras Anders Adlercreutz [00:02:30]: No tähän problematiikkaanhan liittyy kauheasti eri kulmia ja kysymyksiä, mutta jos pohditaan tätä tutkimuspapereita, niin siinä käsitellään sitä, että miten näitä tapahtumia, ekstremismia, vaikka terrorismitekoja ja muita, käsitellään

julkisuudessa ja mediassa. Silloin tietysti tulee herkästi mieleen se, että onko se aina hyvä, että käsitellään, että onko pelkoa, että käsittely ja isojen otsikoiden rakentaminen näistä tapahtumista luo tällaisen copycat-ilmion, että joku siellä jossain ajattelee, että elämä on kurjaa, mutta pääsinpä edes hetkeksi otsikoihin. Mitä tästä pitäisi ajatella vai onko kyse enemmänkin siitä, että miten näitä tapahtumia käsittelee ja miten niitä tekijöitä niissä käsittelee, että voisiko tätä ongelmaa sen kautta ohittaa? Tähän kuulisin mielellään Leenan näkemyksen.

Juontaja Risto Alatarvas [00:03:26]: Entä Leena, mikä on sinun kysymyksesi Andersille?

Vieras Leena Malkki [00:03:28]: Minua kiinnostaisi tietää, millä tavalla nämä netissä olevat negatiivinen puhe ja keskustelu ovat vaikuttaneet Andersin toimintaan kansanedustajana ja tätä ei tarvitse ottaa sillä lailla henkilökohtaisen tason kysymyksenä esimerkiksi häirinnän pelkona tai seurauksina siitä, jos itse sanoo jotain, vaan myös laajemmin kysymyksenä siitä, että kun politiikan tekemisen tavat ovat muuttuneet ja sosiaalisen median ja tämän nettikeskustelun näkyvyys on kasvanut, niin miten se vaikuttaa puoluepolitiikassa kansanedustajana mukana olevan työhön.

Juontaja Risto Alatarvas [00:04:02]: Pidetään huoli, että ette lähde täältä tyhjin käsin. Mutta lähdetään syvemmälle tähän aiheeseen, niin Leena Malkki, sinä olet ollut kaksiosaisessa hankkeessa, joka on tutkinut väkivaltaisten ääriliikkeiden puhetta ja aatemaailmoja verkossa ja uutismediassa. Eli nyt me ei puhuta vihapuheesta. Miten nämä kaksi eroavat toisistaan?

Vieras Leena Malkki [00:04:26]: Se, mikä meitä on erityisesti kiinnostanut on se, millä tavalla väkivaltaa oikeutetaan ja vastustajia epäinhimillistetään sellaisessa keskustelussa, joka liittyy johonkin laajempaan aatemaailmaan. Eli ei yksittäisiä kommentteja, vaan sellaista keskustelua, joka liittyy esimerkiksi tietynlaisiin äärioikeistolaisiin tai äärivasemmistolaisiin laajempiin ajatusmaailmoihin ja tämän takia me olemmekin tutkineet ensisijassa sellaisia keskustelualustoja, jotka ovat lähtökohtaisesti ehkä tietyllä tavalla poliittisesti suuntautuneita. Me puhumme ekstremistisestä puheesta, joka ymmärretään nimenomaan väkivallan hyväksymiseksi tai vastustajien epäinhimillistämiseksi sillä tavalla, että se perustellaan jollain tietyllä aatemaailmalla.

Juontaja Risto Alatarvas [00:05:12]: Aloitetaan tästä raportin verkko-osasta eli keräsitte aineistoa esimerkiksi Hommaforumilta, Ylilaudalta ja Punk in Finland -foorumilta. Tärkeä huomio tässä kohtaa on se, että nämä alustat eivät ole kokonaisuudessaan ekstremistisiä eli siellä on muutakin keskustelua, niin miten te siis jaottelette nämä ympäristöt?

Vieras Leena Malkki [00:05:30]: Mitä ympäristöjä me katsoimme, tulee aika lailla siitä, mihin suuntiin meillä väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisytoiminnassa keskitytään, kun

sitä tukemaan tämä raportti on tehty eli me olemme katsoneet äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista miljöötä eli me olemme tosiaan lukeneet vain sellaisia keskusteluita, jotka ovat avoimia ja luettavissa ilman mitään kirjautumista. Äärivasemmistolaisessa miljöössä me olemme katsoneet vasemmistoanarkistista keskustelua, jota takku.net näistä avoimista foorumeista edustaa ja sitten antifasistista keskustelua, jota on erityisesti Varisverkossa ja Punk in Finlandin aineistosta katsottu eli tässä haetaan tällaista aatteellista antifasistista keskustelua eikä kaikkea fasismista vastaista keskustelua. Ja tämän lisäksi me olemme katsoneet koulusurma-alakulttuuriin ja tällaiseen naisvastaiseen incel-alakulttuuriin liittyvää aineistoa, mitä löytyy. Jihadistista aineistoa me periaatteessa käsittelemme myös, mutta koska meillä ei sellaista suomenkielistä avointa aineistoa oikeastaan hirveästi ole, niin me olemme käyneet sitä enemmän läpi siltä kannalta, että minkälaisia narratiiveja ja väitteitä ja näkemyksiä, maailmankuvia tähän jihadistiseen toimintaan liittyy. Tämä on itse asiassa lähtökohtaisesti hyvin kansainvälinen ilmiö.

Juontaja Risto Alatarvas [00:06:47]: Mistä aatemaailmasta oli eniten aineistoa?

Vieras Leena Malkki [00:06:51]: Helpointa ja meille eniten aineistoa löytyi äärioikeistolaiselta ja maahanmuuttovastaiselta sivustoilta. Tämä ei varmaan yllätä ketään, että näin kävi, että tämä on ollut tiedossa kyllä ja siellä on myös sellaisia foorumeita enemmän, missä tämän tyyppistä puhetta sallitaan enemmän, mikä voi jossain määrin tähän löydettävyyteen vaikuttaa kanssa. Mutta sen lisäksi näillä alustoilla vaikuttaa olevan hyvinkin erilaisia suhtautumisia, että minkälaista väkivaltaan liittyvää keskustelua siellä siedetään ja äärioikeiston puolella sitten on ehkä alustoja, joilla sitä myös siedetään.

Juontaja Risto Alatarvas [00:07:27]: No oliko joku alusta tutkimuksen kannalta erityisen kiinnostava?

Vieras Leena Malkki [00:07:32]: No kaikki nämä alustat ovat olleet omalla tavallaan kiinnostavia, että jos ajattelee sillä tavalla, että missä tätä keskustelua sitten erityisen paljon näytetään siedettävän, niin ehkä on ihan syytä ääneen sanoa, että kyllä se Ylilaudan keskustelukulttuuri on sellainen, jossa tämän tyyppinen väkivaltaan kannustava ja joskus jopa yllyttäväkin keskustelu saa olla ja se kuuluu ehkä tietyllä tavalla siihen Ylilaudalle syntyneeseen keskustelukulttuuriin myös, että siellä otetaan räväkästi kantaa ja käytetään shokeeraavaa kieltä eli se ehkä sitten osaltaan vahvistaa myös tätä, vaikka kyllä Ylilaudaltakin selvästi aineistoa poistetaan. Meille ehkä tietynlainen yllätys oli kuitenkin se, että mitä siellä kuitenkin edelleen myös saa olla.

Juontaja Risto Alatarvas [00:08:13]: Esimerkiksi tällainen kommentti, että polttakaa tänä viikonloppuna vastaanottokeskuksia. Tämä oli Ylilaudalta, siinä kommentoitiin valkoisen suomalaisnaisen ja ulkomaalaisen miehen suhteesta kertanutta lehtijuttua. Tämä on aika

selkeä väkivaltamyönteinen kommentti, mutta minkälaisia keskustelutyyppisiä tai kategorioita te löysitte?

Vieras Leena Malkki [00:08:33]: Ehkä sellainen hyvä yleishuomio tehdä alkuun on se, että monesti nämä keskustelut oikeastaan liittyivät tai lähtivät liikkeelle siitä, mitä ulkomailla on tapahtunut. Eli aina ei ole kyse siitä, että Suomessa pitäisi ryhtyä väkivaltaan. Siellä oli sellaista yleistä väkivaltaa hyväksyvää tai toisia epäinhimillistävästä huutelutyyppistä, purkaustyyppistä kommenttia, jossa vaan todetaan jollain epäinhimillistävällä tavalla, että joku sietäisi saada turpaansa. Mutta sitten oli myös enemmän tällaista, joka liittyi ehkä laajempaan ajatusmaailmaan nimenomaan äärioikeistojen maahanmuuttovastaisella puolella, jossa tietty osa siitä keskustelusta, ei missään nimessä kaikkea keskustelua, mutta välittyi sellainen ajatus siitä, että jossain vaiheessa tämä tilanne vielä johtaa väkivaltaiseen konfliktiin, että puhutaan sisällissodasta ja rotusodasta ja siihen liittyvää kommentointia sitten oli aika paljon. Sitten on tätä väkivaltaa itsepuolustuksena, jossa esitettiin, että väkivalta on oikein sen takia, että toinen vastapuoli muodostaa niin ison uhan ja mikään muu ei toimi. Ja sitten erityisesti siellä äärioikeiston ja maahanmuuttovastaisella suunnalla, ehkä osittain näiden verkkofoorumien erilaisuudesta johtuen, niin löytyy myös tällaista ihan suoraan väkivaltaan yllyttävää kommentointia ja sekin on hyvä sanoa, että myös väkivaltaa vastustavaa puhetta löytyi. Ja erityisesti tätä haastettiin tällaisella ei kannata -argumentilla. Myös ääriivasemmiston puolelta me näimme sitten enemmänkin tällaista keskustelua, jossa sitä myös moraaliselta kannalta vastustettiin, mikä sitten oli meidän aineistossa ainakin harvinaisempaa äärioikeiston ja maahanmuuttovastaisella puolella, että väkivaltaa vastaan olisi argumentoitu sen takia, että se olisi nähty moraalisesti vääränä.

Juontaja Risto Alatarvas [00:10:22]: Osa teidän aineistosta poistui matkan varrella kun moderaattori poisti näitä kommentteja, niin missä noilla sivustoilla menee raja, mikä on ok?

Vieras Leena Malkki [00:10:31]: Se vaihtelee näiden sivustojen välillä paljonkin, että suurimmalla osalla alustoista selvästikään se ei ole ok, että yllytetään väkivaltaan ja suurimmalla osalla sivustoista ei ole ok se, että kohdistetaan uhkauksia tiettyihin ihmisiin.

Juontaja Risto Alatarvas [00:10:53]: Mitä sitten tästä sävystä voisi sanoa, että lähes kaiken voi myös verhota vitsiksi, että tuo nyt oli tällainen läppä vaan, eikä olla tosissaan, niin mitä tutkijana sanot siitä sävystä?

Vieras Leena Malkki [00:11:05]: Toki me ymmärrämme tutkijoinakin sen, että osa tästä on varmaan sellaista niin sanotusti höyryjen päästelyä ja varsinkin se, että suurin osa niistä, jotka tällaisia kommentteja kirjoittavat, niin ei tarkoita sitä, että lähtisi itse sellaista koskaan tekemään. Mutta minun mielestäni sitä ei voi ottaa pelkkänä vitsinä riippumatta siitä, mitä tämä henkilö itse on ajatellut kun on kirjoittanut. Nämä ovat avoimia keskustelupalstoja eli nämä ovat avointa keskustelua, mitä olemme lukeneet, eli tällaisella puheella voi olla

vaikutuksia niiden kohteeksi joutuneiden hyvinvointiin ja turvallisuuden tunteeseen, mikä minun mielestäni on ihan tärkeä näkökohta ottaa huomioon sekin. Ja sitten erityisesti tällainen aatemaailmaan kytkeytyvä puhe, niin minä en lähtisi sitä ihan kevyin perustein ajattelemaan pelkkänä puheena senkin takia, että me kuitenkin aina jäsenämme tätä maailmaa ja luomme siitä kertomuksia ja erityisesti kertomuksia siitä, miten asioiden pitäisi olla ja kenen syytä on se, että jotkut asiat ei ole niin, kuin niiden pitäisi olla ja mitä pitäisi tehdä ja mikä on oikeutettua, niin juuri puheen kautta. Ja siihen, jos meillä alkaa syntyä sellaista jäsennellympää tiettyyn aatemaailmaan kiinnittyvää puhetta enemmänkin verkossa, jossa väkivalta oikeutetaan ja esitetään ratkaisuna tietyn tyyppisiin tilanteisiin, niin se ei minun mielestäni ole mitenkään toivottavaa.

Juontaja Risto Alatarvas [00:12:23]: Anders, olet myös tutustunut tähän raporttiin ja nyt tietysti myös kuunnellut Leenaa, niin löytyykö näistä havainnoista jotain yhtymäkohtia sinun työhösi ja tämän päivän poliittiseen keskusteluun?

Vieras Anders Adlercreutz [00:12:35]: No löytyy siinä sikäli, että nämä ilmiöt ovat tuttuja. Ne keskusteluaiheet, jotka herättävät kommentteja, niin nehan olivat tuosta hyvin tunnistettavissa, tuossa mainittiin maahanmuutto ehkä erityisesti, joka aina kun sen nostaa keskusteluun, niin voi varautua kohtalaisen tiukkaan palauteryöppyyn. Me tiedämme, mitkä nyt ovat politiikassakin ne aiheet, jotka herättävät tunteita ja voisiko sanoa niin kun verbaalisia irtiottoja ja nehan tässä toistuivat. Poliitikassa puhutaan usein sitten myös sananvapaudesta. Äsken salissa, tulin juuri eduskuntakeskustelusta, niin puhuttiin sensuuristakin ja jotenkin tuntuu, että ehkä poliitikoilla on ehkä vähän epäselvääkin, että missä kulkee sananvapauden rajat, koska kyllähän sananvapaudenkin rajoja on olemassa ja sanoista pitää kantaa vastuu ja sana on poliitikon osalta sitä tekoa sikäli, että me sanoilla muovaamme yhteiskuntaa ja teemme lainsäädäntöä ja myös se tapa, millä me viestimme, niin silläkin muovataan keskusteluilmapiiriä ja joko oikeutetaan tekoja tai ehkä niitä mahdollisesti estetään.

Juontaja Risto Alatarvas [00:14:19]: Niin Leena, tämä oli siitä harvinainen hanke, että eri aatemaailmoja ei juurikaan ole tutkittu samassa tutkimuksessa, niin mitä voisit sanoa näistä aatemaailmoista, mitä samaa ja mitä eroa niiden välillä on?

Vieras Leena Malkki [00:14:33]: Samaa on se, että loppujen lopuksi väkivaltaa oikeutetaan aika saman tyyppisillä argumenteilla, vaikka se aatemaailma on sama, mutta periaatteessa argumentit, miksi väkivalta on oikein, ovat hyvin saman kaltaisia. On tosi yleistä, että esimerkiksi väkivalta on itsepuolustusta ja myös sitten sellainen retoriikka, jossa sanotaan, että tämä väkivalta ei oikeastaan ole sen tekijän syytä, että sen tekijän reaktio oli ymmärrettävä vallitseviin olosuhteisiin, vaan että se oli jonkun muun syytä. Aatemaailmoittain oli sikäli kyllä eroja, että jihadistista aatemaailmaa ja äärioikeistolaista ja osaa maahanmuuttovastaisesta ajattelumaailmasta ehkä leimaa sisäänrakennettu voimakkaampi ajatus siitä, että kaikki ihmiset eivät ole tasa-arvoisia kun taas ehkä

antifasistiselle ja vasemmistoanarkistiselle miljöölle enemmän tyypillistä on se, että ihmisoikeudet ja ihmisten tasa-arvo ovat sitten siinä aatteessa syvemmillä vaikka siitä sen hetkisestä vastustajasta voidaan puhua aika radikaalein tavoin. Että kyllä näissä on myös aika erilainen tämä keskustelukulttuuri tavallaan, että millä tavalla keskustellaan, ja maahanmuuttovastaisen puolen keskustelukulttuuri on ehkä lähtökohtaisestikin räväkämpää, vaikka kyllä sitä räväkkää keskustelua siis löytyy äärivasemmistonkin puolelta ilman muuta myös. Ja jos meillä olisi käytössä enemmän suomen kielistä jihadistista aineistoa, niin voisin kuvitella, että sieltäkin löytyisi hyvin jyrkkää puhetta.

Juontaja Risto Alatarvas [00:16:05]: Miltä tämä Anders kuulostaa?

Vieras Anders Adlercreutz [00:16:06]: Niin kun ajatus, johon itse usein törmään on se, että minkälaisina itse mieltää sen keskustelun, joka käydään kasvotusten ja sitten näiden alustojen kautta muiden ihmisten kanssa, että huomaa usein, kun on nyt törmännyt tiettyyn henkilöön toistuvasti sosiaalisissa medioissa ja reagoinut ehkä siihen, että keskustelutapa on kohtalaisen aggressiivinen ja kärkeä ja sitten tapaa julkisuudessa tai tapaa muuten tai vaikka ihan järjestää tapaamisen, koska haluaa viedä keskustelua eteenpäin, huomaa, että siinä tulee ihan toinen henkilö vastaan. Ja jotenkin minä ajattelen, että nuorempien ihmisten kohdalla, nuorten kohdalla, ehkä ei ole näin, että voi olla, että hekin näkevät verkon ja oikean elämän tasavertaisiksi ja me aikuiset, jotka olemme tulleet tähän verkkomailmaan vähän myöhemmällä iällä, niin me jotenkin miellämme, että nämä ovat erilaisia paikkoja, että näissä voi toimia eri säännöillä, minulla voi olla eri henkilöllisyys verkossa ja keskustella eri tavalla, sanoa eri asioita, sellaisia, mitä minä en ehkä sanoisi kasvotusten toiselle. Ja ehkä tässä on vähän oppimiskäyrääkin sen suhteen, että miten me tähän sopeudumme, mutta tällaiseen diskrepanssiin törmää aika usein.

Juontaja Risto Alatarvas [00:17:32]: Raportin uutismedioosassa aineistona olivat Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Iltalehti ja Ylen verkkosivut, vajaa 500 juttua kustakin, niin mikä näissä uutismedioissa sai eniten palstatilaa?

Vieras Leena Malkki [00:17:45]: Uutismediassa me katsoimme laajasti sitä, millä tavalla väkivaltaisesta extremismistä uutisoidaan ja niissä kyllä eniten palstatilaa sai se, kun jotain tapahtui eli tyypillisesti iskut, väkivaltaiset iskut tai paljastetut iskusuunnitelmat tai niihin liittyvät oikeudenkäynnit, ja tämä uutisointi olikin aika tällaista tapahtumavetoista ja keskittyi siihen, että mitä tapahtui ja miten siihen reagoitiin.

Juontaja Risto Alatarvas [00:18:13]: Oliko teidän tutkimusaikana erityisiä tapahtumia, jotka siellä saivat tilaa?

Vieras Leena Malkki [00:18:18]: Kaikista eniten itse asiassa, kun me maaliskuun 2019 ja joulukuun 2020 välisenä aikana tutkittiin, niin eniten uutisointia oli Kuopion kouluhyökkäykseen liittyen, ehkä jossain määrin otaksutustikin, meillä tosiaan myös koulusurmien osalta katsottiin uutisointia. Ja toiseksi eniten oli sitten uutisointia Christchurchissä Uudessa-Seelannissa tapahtuneista moskeijaiskuista. Sen lisäksi siellä näkyi piikkeinä useita muitakin juttuja ja jihadismin kohdalta esimerkiksi meidän Al-Hol - keskustelu näkyi ja sitten myös viime loppuvuodesta tapahtuneet iskut Ranskassa ja Itävallassa.

Juontaja Risto Alatarvas [00:18:59]: Eli siis ääri liikkeitä käsitellään aika paljon, mutta ei kokonaisvaltaisesti, niin mitä voisit vielä sanoa, että mitä tästä käsittelystä sitten puuttuu uutismediassa?

Vieras Leena Malkki [00:19:10]: Yleisesti täytyy nyt painottaa, että minun mielestäni suomalaisen uutismedian, suomenkielisen uutismedian ja valtakunnallisen uutismedian ekstremismiuutisointi on varsin laadukasta sinänsä ja noudattaa niitä monia hyviä yleisiä käytäntöjä, mutta se, mikä jää edelleen minun mielestäni aika vähälle, on sellainen uutisointi, joka auttaisi lukijoita jollain tavalla käsittämään ja ymmärtämään syvemmin, että mistä tässä väkivaltaisessa ekstremismissä on kyse, mikä minun mielestäni olisi myös hyödyllistä.

Vieras Anders Adlercreutz [00:19:40]: Tämä on minusta hyvä huomio, että sen huomaa poliitikkona, että on paljon helpompaa keskustella siitä, että miten pitää rangaista ja reagoida tapahtumiin kuin keskustella siitä, että mikä mahdollisesti on johtanut niihin. Koska jos puhuu siitä, että mikä saa jonkun nuoren vaikka tarttumaan aseeseen tai mikä saa jonkun henkilön vaikka lähtemään Syyriaan Isiksen palvelukseen, niin silloin jotenkin relativisoi sitä tapahtumaa ja inhimillistää sen vääjäämättä ja tätä katsotaan negatiivisena, että silloin jotenkin ehkä narratiivi kääntyy sellaiseksi, että yritätkö tästä oikeutta ja ymmärtää tätä tapahtunutta, mutta siihen se toki ei liity. Mutta pitkällä tähtäimellä se on jotenkin vääjäämättä niin, että ellei me myös samaan aikaan pystytä pohtimaan, että mikä tähän on johtanut, niin silloin tästä syklistä ei ikinä pääse pois.

Vieras Leena Malkki [00:20:38]: Tämä on hyvin tuttu minullekin, syistä pohtimisen puhumisen vaikeus ja se on minun mielestäni, tietyllä tavalla ymmärrän sen, mutta se on myös minun mielestäni jossain määrin hämmästyttävää kun me niin monen muun ilmiön kohdalla pystytään siihen. Ja minun mielestäni tämä aspekti olisi hyvä pitää silloinkin mukana kun puhutaan nettikeskustelupuolesta eli tämä ei välttämättä ole pelkästään, näitäkin kommentteja, mitä meillä on tuolla raportissa, niin ole hedelmällistä tarkastella pelkästään siltä kannalta, että mitä siellä netissä saa olla ja mitä siellä ei saa olla, vaan sitä kannattaisi minun mielestäni ajatella myös siltä kannalta, että jos siellä alkaa olla tällaisia aatemaailmoja joihin sisältyy paljon extremistisiä elementtejä, niin mistä se kertoo, että sellainen aatemaailma kasvaa ja näyttää houkuttelevan enemmän ihmisiä puoleensa. Tämän tutkimuksen pohjalta me ei suoraan pystytä sanomaan sitä, että kuinka monia nämä

aatemaailmat puhuttelevat, mutta kuitenkin siellä on sen verran ihmisiä, että voi sanoa, että löytyy tällaisia miljöitä ja keskustelukulttuureita ja tiloja.

Vieras Anders Adlercreutz [00:21:48]: Tässä olin yhdessä keskustelussa, jossa pohdittiin keskustelukulttuuria politiikassa ja silloin nousi esille siis tämä kysymys, että johtaako puhe tekoihin, että voidaanko ajatella, että tällainen aggressiivinen puhe, ehkä vihapuhekin, että se nyt vaan on puhetta ja se on siellä jossain ja ihmiset tarvitsevat jonkinlaisen kanavan tällaisille aggressioille vai voidaanko tutkimuksen perusteella sanoa, että puhe johtaa myös tekoihin, siksi siihen pitää tarttua. Onko sinulla tähän jotain faktapohjaa, mitä tutkimus sanoo tästä, johtaako puhe tekoihin?

Vieras Leena Malkki [00:22:26]: Ei väistämättä, mutta se on yksi niitä elementtejä jos meidän tavoite on jollain tavalla pyrkiä siihen, että meillä ei ole poliittiselle väkivallalle otollista maaperää ja estää sitä mahdollistavien olosuhteiden luominen, niin tämä on yksi sellainen indikaattori, mitä kyllä kannattaa seurata ja miettiä, että millä tavalla siihen voi vaikuttaa. Ainahan meillä on ihmisiä, jotka eivät usko puoluepolitiikkaan ja parlamentaariseen vaikuttamiseen ja eivät jaa meidän yhteiskunnan keskeisimpiä arvoja, että kysymys on enemmänkin siitä, että jos tämän tyyppinen tunne alkaa tavallaan yleistyä, että millä tavalla se sitten vaikuttaa meidän tämän hetkisen järjestelmän ja sen perustalla olevien arvojen jatkuvuuteen, on se minun mielestäni ehkä olennaisin pitkän tähtäimen kysymys tässä.

Vieras Anders Adlercreutz [00:23:12]: Itse ajattelen, että tällainen puhe, siis se vääjäämättä johtaa ihmisryhmiä delegitimisoimiseen, että jos ryhmiä demonisoidaan ja luodaan tällaisia kauhean vahvoja jakolinjoja, niin jotenkin itse ajattelen, että se vääjäämättä sitten myös johtaa siihen, että kynnsy tekoihin on pienempi, matalampi.

Vieras Leena Malkki [00:23:33]: Joo, kyllä se voi hyvin madaltaa, mutta se ei välttämättä vielä johda siihen. Mutta jos puhutaan siitä, että mihin asioihin me pystymme vaikuttamaan, niin silloin kumminkin nämä mahdollistavat tekijät, jotka luovat maaperää, ovat lopulta niitä, mihin vaikuttamisen mahdollisuudet ennen kaikkea kohdistuvat, ei yksittäisten henkilöiden tekemiin päätöksiin.

Juontaja Risto Alatarvas [00:23:50]: Nyt onkin sitten helppojen kysymysten vuoro eli mitä tälle kaikelle pitäisi tehdä? Jos aloitetaan verkkokeskustelusta, niin miten Anders, mitä sanoisit tästä, että millaisilla päätöksillä voidaan vaikuttaa, millä laajuudella? Onko jo päätetty jotakin, mikä on hyödyksi tässä asiassa?

Vieras Anders Adlercreutz [00:24:11]: Jotenkin tuntuu, että lainsäädännön kautta rajojen piirtäminen on aika vaikeaa. Me tiedämme Suomessa, miten haastavaa on määritellä

esimerkiksi mitä vihapuhe on, että sehän on, jos ajattelee Suomen poliittista kenttää, niin meidän poliittisen järjestelmän hyviä puolia on ollut tällainen tasaharmaa konsensus - rakenne, jossa meillä on nyt tällä hetkellä yhdeksän puoluetta ja erilaiset koalitiot ovat mahdollisia ja nyt jos tällainen keskustelukulttuuri myös kärjistyy poliittisella areenalla, niin helposti syntyy tällaisia kauhean rigidejä blokkeja, joka myös vaikeuttaa yhteistyötä ja vääjäämättä myös polarisoi sitä poliittista keskustelua, että jotenkin minä toivon meiltä poliitikoilta sitä, että puhutaan asiasta, ei henkilöiden kautta, puhutaan sisällöstä eikä ryhmistä. Ja se ei ole lainsäädännöllinen asia vaan se on keskustelukulttuuriin ja oman vastuunkannon asia pikemminkin.

Vieras Leena Malkki [00:25:11]: Tämä on tärkeä pointti ja minun mielestäni se, että mitä pitäisi tehdä, niin ei ole pelkästään se kysymys siitä, että mitä siellä verkossa pitäisi antaa olla ja mitä ei olla, vaan myös se, miten siitä uutisoidaan ja miten poliitikot puhuvat siitä ja miten sitten puhutaan tavallaan näiden yhteisön ulkopuolella, koska sitä kautta nämä asiat alkavat valtavirtaistua ja myös saavuttaa laajempaa hyväksyntää, että kaiken ratkaisu ei ole kieltäminen, koska sitten toisaalta tällaisen keskustelun salliminen näkyi meidän aineistossakin, niin mahdollistaa sen, että niitä myös aletaan haastamaan, niitä näkemyksiä siellä omassa tilassa ja ihan käytännössäkin varmasti näiden sisältöjen valvominen, niin on väistämättäkin näiden palveluntarjoajien asia.

Juontaja Risto Alatarvas [00:26:06]: Pitäisikö median kirjoittaa erilaisia juttuja? Tai minkälaista sisältöä, pitäisikö olla tekstin ohella videoita, kuvia, mikä auttaisi?

Vieras Leena Malkki [00:26:16]: No siis edelleen aika hyvä tilanne meillä on, että me tässä raportin loppuosassa sitten joitakin asioita nostetaan medialle pohdittavaksi ja minä näkisin, että mistä puhuimme jo, että enemmän taustoittava uutisointi voisi auttaa meidän julkista keskustelua väkivaltaisen extremismin ympärillä. Jonkin verran voi olla tarvetta pohtia sitä, että kuinka paljon annetaan tilaa niille tekijöiden omille näkemyksille, koska vaikka meillä ollaan yleisesti pidettyväisiä siinä, niin silti aina välillä meilläkin näkee sitä, että uutisissa käsitellään suoraan näiden iskun tekijöiden kirjoituksia ja myös esitetään sellaisia ääriliikkeiden tunnuksia, jotka ovat jo lailla kiellettyjäkin uutiskuvissa, että onko tämä sitten välttämättä kovin tarpeellista. Tämä on siis yleisesti todella hankala aihe, että minä olen hyvin tietoinen, että minä juuri peräänkuulutin sitä, että pitäisi enemmän käsitellä näiden liikkeiden taustoja ja ideologioita ja muita, että siinä täytyy löytää sellainen tapa tehdä se, joka käsittelee niitä sillä tavalla fiksusti ja laajasti katsoen, että se ei tarkoita sitä, että luetellaan, että mitä joku iskun tekijä on tehnyt, vaan minkä takia siihen liittyminen on vedonnut esimerkiksi länsimaissa asuvia ihmisiä puoleensa ja minkä takia se edelleen vetoaa.

Juontaja Risto Alatarvas [00:27:38]: Otetaan loppuun pieni ajatusten koonti. Mitä tästä keskustelusta jäi päällimmäisenä mieleen, Anders?

Vieras Anders Adlercreutz [00:27:43]: No minun mielestäni oleellista ehkä on huomata se, että meillä on tämä maailma, jossa me elämme, jossa kävellään kadulla ja kohtaamme toisemme ja keskustelemme toistemme kanssa, ehkä nyt vähän rajoitetummin tänään kuin mitä haluaisimme ja sitten on toinen maailma, jossa iso osa yhteiskunnasta viettää aika paljon ajastaan ja se ei ole sekundäärinen, rinnakkaistila, vaan etenkin ehkä yhteiskunnallisen keskustelun kannalta äärimmäisen tärkeä ja on hyvä, että sitä seurataan ja pohditaan niitä ilmiöitä, mitä siellä esiintyy ja miten ne vaikuttavat yhteiskuntaan.

Vieras Leena Malkki [00:28:27]: Itselläni on ehkä päällimmäisenä mielessä se, että tämä asia on tosiaan, niin kuin Anderskin hyvin nosti esille, niin tämä on aika monimuotoinen asia sikäli, että tähän liittyy sananvapaus ja tähän liittyy laajempi yhteiskunnallinen kehitys ja erilaiset asiat niin, että minä toivon, että tämän keskustelun kuunneltuaankin niin raporttia ei lueta pelkästään siltä kannalta, että mitä sieltä verkosta pitäisi saada pois ja mitä siellä saa olla, vaan mieltii myös, mihin tällainen puhe ylipäänsä liittyy ja kuinka yleistä tämä on ja mistä se kertoo mahdollisesti.

Juontaja Risto Alatarvas [00:29:05]: Kiitos tästä keskustelusta Leena Malkki ja Anders Adlercreutz.

Vieras Anders Adlercreutz [00:29:12]: Kiitos.

Vieras Leena Malkki [00:29:12]: Kiitos.

Juontaja Risto Alatarvas [00:29:28]: Kuuntelet valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan Hyvä kysymys -podcastia. Löydät sen osoitteesta tietokayttoon.fi sekä podcast -palveluista ja Spotifysta.

äänite päättyy